

KAJ SE GODI NA REKI? V PARIZU SO PREPADENI.

Italijanske okupacijske čete so se uprle, vrgle generala na Reki v zapor in razglasile aneksijo mesta. Fantik D'Annunzio se je proglasil za vrhovnega poveljnika upornih čet. V Parizu zopet "rešujejo" spor med Italijo in Jugoslavijo.

PORAZ BELE ARMADE NA ZAPADNI RUSKI FRONTI.

Nemški general Hoffmann se ponuja ententi, da zdrobi Rusijo proti dobremu plačilu.

MIHAEL ROMANOV IMA BITI KOLČAKOV CAR.

Reval, 15. sept. — Sovjetska armada, broječa okrog 75.000 mož, je odprla silovito ofenzivo na vsej fronti severozapadne ruske bele armade. Boljševiki so raztrgali fronto bele armade blizu Gdova in to mesto ima pasti vsak čas. V vseh, ki so jih večeraj okupirale deroče sovjetske čete, je bilo na tisoč begunov iz Pskova. Gdov je važna postojanka, ker tam se nahaja glavna zaloga bojnega materiala severnozapadne bele armade. Bela armada je pričela ofenzivo pred dvema dnevoma z namenom, da reokupira Jamburg, Lugo in Pakov, ali njena ofenziva se je hitro spreminila v poraz in beg. Sovjetske čete prodirajo proti Narvi v svrhu, da odrežejo bele čete od Estonije.

Pariz, 15. sept. — "Le Matin" je prejel poročilo iz Berlina, da je general Hoffmann, znani pruski militarist, ki je usilil ruskim boljševikom mir v Brest Litovsku, izjavil sledeče: "Sodelovanje Nemčije pri uničenju boljševiške Rusije je nemogoče dokler obstoji sedanja vlada v Berlinu. Ako pa dobimo drugo vlado — kar upamo — tedaj sem pripravljen stopiti v službo entente in vzeti Moskvo s 150.000 nemškimi vojaki ter zatreči boljševizem za vedno." Poročilo se dalje glasi, da omenjena služba generala Hoffmanna mora biti dobro plačana in plačilo je, da se spremeni mirovna pogodba iz Versailles v toliko, da bo Rusija plačala odškodnino in vse druge stroške vojne namesto Nemčije.

Pariz, 15. sept. — "Humanite" javlja, da je veliki knez Mihael, brat bivšega ruskega carja, dospel h Kolčaku v Sibirijo. Mihael je pobegnil iz Perma, kjer so ga imeli boljševiki zaprtega. Kolčak bo zdaj proglasil Mihaela za ruskega carja.

"Epoca" poroča, da je general Radioglio odpotoval na Reko kot pooblaščenec vlade za izravnanje afera. Tukaj se govori, da ima D'Annunzio 8000 do 12.000 mož na svoji strani.

Nitti je dejal v svojem poročilu v zbornici, da so D'Annunzijevi prostovoljci premagali ves odpor na Reki in da se povelje vojnega ministra za razoroženje svojeglavnih arditov ni izvršilo, kajti general Robilant je bil brez moči. V soboto so poročali, da ima D'Annunzio 2300 arditov na Reki in da se je proglasil za vrhovnega poveljnika "osvoboditvene armade." General Ferrari, ki poveljuje sestemu zboru italijanske armade, ni mogel preprečiti okupacije Reke, toda dobil je pomožne čete, s katerimi bo poskušal pozvati uporne arditne čez demarkacijsko črto.

Pariz, 15. sept. — Ameriški delegati ne bodo odstopili niti za las svojega originalnega stališča glede na Reko. Vest o D'Annunzijevega napadu na Reko jih ni prav nič omajala. Tako pravijo v dobro poučenih ameriških krogih v Parizu. Amerišani zahtevajo, da se Reka internacionalizira in zavračajo nov načrt Italije. Anglije ter Francije za rešitev reškega vprašanja.

POZIV NA ANGLEŠKO DELAVSTVO, DA POMAGA IRECM DO SVOBODE.

London, 15. sept. — "Daily Herald" organ Delavske stranke, je objavil dve koloni širok apel na organizirano delavstvo v Angliji, da naj pomaga izvojevati svobodo Irceem. "Klie iz Irske, ki leži mučena pred našim nosom, je kakor klie iz Rusije," se glasi apel. "Anglija ima 150.000 mož opremljenih s topovi in strupenimi plini, da uniči Iree."

TAJNA POGODBA ZA RAZDELITEV AZIJE?

Nova angleško-francosko-japonska ententa, ki ima razdeliti kitajsko republiko?

WILSON SE JE UDAL POD PRITISKOM ANGLIJE.

Sangaj, Kitajska. — Na Kitajskem je dobro znano, da je predsednik Wilson privolil v aneksijo Šantunga pod pritiskom Velike Britanije, ki ima s Francijo in Japonsko tajno pogodbo za razdelitev Azije. Pakt je bil sklenjen leta 1917, ko je izgledalo, da bo Nemčija zmagala in ko se je Japonska držala bolj hladno napram ententi.

Wilson ne bi bil nikdar dovolil, da mora Kitajska odstopiti Šantung, če bi ne bila Anglija podpirala Japonske. Kitajski krogi, ki so dobro informirani iz Pariza, izjavljajo, da se je med vojno rodila in na mirovni konferenci je bila potrjena nova ententa za razdelitev Kitajske, Sibirije, Perzije in drugih azijskih držav. Društveni krogi so prejeli spomenico nekoga Američana, ki je v tem spomenici je razkrita sledeče:

Velika Britanija, Francija in Japonska so se spoznale za aliancane v svrhu, da kontrolirajo Azijo. Politične in gospodarske sfere v Aziji se razdele takole med omenjene države:

Velika Britanija bo imela Indijo, Perzijo, Arabijo, Tibet, Burmah, provincije Szechuen, zapadni Siam, pokrajino Kwantung s polotokom Santon in črke trgovske pravice v dolini Jangtse.

Francija bo imela Junan, Kvangsi, Indo-Kitaj, Tonkin in vzhodni Siam.

Japonska bo imela vzhodno Sibirijo in vso Kitajsko, kolikor je ni že omenjene.

Vse tri države vzajemno čuvajo svoje komisije v razdeljenih krajih Azije. Velika Britanija in Japonska se zavežeta podpirati Francijo, da iztirja svoj predvojni dolg v Rusiji. Anglija in Francija podpirata Japonsko v slučaju, da pride do spora med Japonsko in družinimi državami glede na koncesije na Kitajskem in v Sibiriji.

(Japonska-zavezniška invazija Sibirije, trdovratno nadaljevanje vojne s sovjetsko Rusijo in angleški pakti za protektorat s Perzijo in Tibetom potrjujejo, da mora biti nekaj resnice — ako ni vse res — na gornjem poročilu.)

ZENA OROPANA IZ OMARJENJA V AVTOMOBILU.

New York, N. Y. — Mrs. Mary Mandel iz Chicago se pripeljala z bolnišnico Bellevue, v omoteli. Izvošček jo je peljal v avtomobilu na železniško postajo, ki pravi, da sta ona in neki neznanec prišla iz neke restavracije na Broadwayu. Neznanec mu je ukazal, naj ju pelje na železniško postajo. Na Osem in sedemdeseti česti je neznanec rekel izvoščku, naj ustavi, da mora v lekarno, ker je ženi slabo. Neznanec je zapustil avtomobil in dejal, da pozove zdravnika, toda vrnil se ni več. Izvoščku ni kazalo drugega kot da je omedlelo ženo peljal na policijsko postajo. Iz pisem so spoznali njeno ime in poslali so po njeno glava soproga, ki je izjavil, da pogreša med njenimi efekti nakit, ki je vreden tri tisoč dolarjev.

BULLITT JE POVZROČIL PANIKO MED DEMOKRATI

V Washingtonu se boje krize radi raskritij; državni tajnik Lansing molči.

BOJ V SENATU RADI MIROVNE POGODBE JE PRIČEL.

Washington, D. C. — Neprikransko mnenje je, da je William C. Bullitt s svojim pričanjem pred senatnim odsekom zunanjih zadev zadnji četrtke zaval močan udarec kemokratom, Wilsonovim pristavem, ki se trudijo, da bi bila mirovna pogodba z ustavo lige narodov vred ratificirana brez izprememb. Demokratični senatorji sami pravijo, da je Bullittovo razkritje naredilo veliko škodo njihovi stvari in zdaj nestrpno čakajo, kaj porečeta Wilson in Lansing.

Od Wilsona se ni glasu v tej zadevi, Lansing pa previdno molči. Značilno je, da na vsa prašanja odgovarja Lansing, da nima kaj omeniti, dočim noče zanikati, da ni res, kaj je izpovedal Bullitt.

Bullittova izjava — kakor je že znano — je postavila Lansinga in ostale ameriške delegate na mirovni konferenci v Parizu v neprijetni položaj; prikazuje jih kot nasprotnike glavnih mirovniških določb, katere je zagovarjal predsednik Wilson. Lansing je po Bullittovi izpovedi rekel, da je "mirovna pogodba jako slaba in da jo senat in ljudstvo v Ameriki gotovo zavrzeta, če jo bi razpisala."

Dejstvo, da Lansing molči o tem, daje demokratom v senatu precej slabega razpoloženja. Senatni odsek za zunanje zadeve bo vsleda političnega Lansinga — pravo, da odgovori naravnost na Bullittovo izjavo. Če državni tajnik prizna, da je res, kar je povedal Bullitt, tedaj se bo Lansing moral javno postaviti v opozicijo napram Wilsonu. To pa ne bo ostalo brez posledice in naravna posledica je, da bo Lansing prisiljen resignirati. Lahko se pa tudi zgodi, da Lansing izjavi, da je v Parizu res nasprotoval Wilsonu, toda zdaj da se strinja z njim. V tem slučaju se bo izognil pretečim posledicam.

London, 15. sept. — Tukajšnji listi so posvetili precej prostora Bullittovi izpovedi v američkem senatu. "Daily Herald" piše, da je obelodanitev Bullittovega poročila o položaju v sovjetski Rusiji velikega pomena, ker meče žarko luč na temne kote mirovne konference, iz katerih do danes še ni bilo jasnosti, zakaj je bilo dotično poročilo potlačeno.

"INDUSTRIJALNA DEMOKRACIJA"

Cincinnati, O. — Po zgledu par družb v nekaterih drugih mestih je tudi tukajšnja korporacija Procter & Gamble Co. uvedla poizkus "industrialne demokracije" v svojih tovarnah, ki se nahajajo v Cincinnatiju, Ivorydalu in Port Ivoryju, N. Y. in v Kansas Cityju. Vsi polnoletni delavci ženske s 18. letom, ki so vpisani pri družbi najmanj šest mesecev, bodo volili družbine direktorje, katere nominirajo delodajalci 18. septembra. Nominiranih bo tudi šest delavcev v direktoriji.

NOVA LADJA SE JE POGREZNILA V PRISTANU.

Baltimore, Md. — Ameriški ledeni parnik "Nemassa" se je pogreznil, ko je nastojil svojo prvo pot v Italijo s 3.000 tonami preмога. Parnik se je pogreznil v vodi, ki je le 30 čevljev globoka. Njegov zgornji krov gleda iz vode.

VREME.

Chicago in okolica: V torek jasno in hladno. Različni vetrovi. Sonce izhaja ob 6:30, zahaja ob 7:00.

JAPONSKA VLADA PRIZNAVVA, DA SE PUNTAJO VOJAKI V NJENI ARMADI.

Tokijo, 21. avg. — Tukajšnji časopisi so poročali o punku v matsumajskem polku japonske armade. Afera je zelo resna. Zdaj pa priznava celo Ikari, šef divizijskega štaba pete divizije v Hirošimi, da je bil upor in vojaške oblasti preiskujejo zaletvo. Po izjavi Ikare je v punk zapletenih 140 prostakov imenovanega polka.

STAVKA JEKLARSKIH DELAVCEV NI ODLOŽENA

Kapitalistični listi citirajo Gompersa, da je štrajk odložen do washingtonske konference.

DRUGE DELAVSKE VESTI.

Washington, 15. sept. — Sam. Gompers je danes zanikal vest iz New Yorka, ra je on izavil, da je stavka jeklarskih in železarskih delavcev odložena. Gompers je rekel, da on ni izjavil kaj takega in kolikor je njemu znano, se štrajk prične prihodnji ponedeljek.

New York. — Tukajšnji listi naznanjajo z debelimi črkami, da stavke jeklarskih in železarskih delavcev ne bo prihodnji ponedeljek, kakor je določil stavkovni odbor jeklarske unije. Listi se opirajo na neko privatno-izjavo Gompersa, da bo štrajk odložen na zahtevo Wilsona do 6. oktobra, ko se vrši v Washingtonu konferenca med zastopniki delodajalcev in delavskih voditeljev, sklicana po predsedniku Gompersu, ki je bil tudi rekel, da ne bo generalne stavke v Bostonu.

Pittsburg, Pa. — Wm. Z. Foster, glavni organizator jeklarskih in železarskih delavcev, je dejal v ponedeljek, da ne ve ničesar o odloženju stavke; ravno tako so dejali ostali voditelji jeklarsko-železarske unije. Voditelji pravijo, da so v teku priprave za stavko in oni upajo na sigurno zmago. Stavkovni odbor je pravkar zasposlal okrožnico v sedemdesetih jezikih na vse podružnice jeklarske organizacije, vsebujočo navodila za štrajk.

Cleveland, O. — H. W. Rausse, tukajšnji organizator jeklarskih delavcev, je izjavil v nedeljo, da je v državi Ohio pripravljenih 25.000 delavcev za štrajk, ki prične 22. t. m. Iz Wheelinga, W. Va., poročajo, da je tam pripravljenih 15.000 delavcev.

Boston, 15. sept. — Tukaj je danes mir. Policijski komisar je konferiral s predsednikom policijske unije in z drugimi lokalnimi delavskimi voditelji, ki so zagrozili z generalno stavko v mestu, če ne bodo uslišane zahteve organiziranih policajev. Komisar je dejal, da po mnenju državnega pravdnika se stavkojoči policaji smatrajo "dezertjerji" in edino sodilce bi lahko še razsodilo, da li so dezertjerji ali ne.

Boston, Mass. — Gov. Coolidge je brzojavno sporočil Gompersu v nedeljo zvečer, da se policijski komisar ne more ozirati na njegovo zahtevo za sprejem stavkojočih policajev v službo. Govoritelj pravi, da "mora država Massachusetts čuvati svoje suverenstvo" in da bo čakal izida washingtonske konference 6. oktobra, ko se bo razpravljalo o stališču policijskih organizacij. Wilson je prepovedal policijski uniji v Washingtonu pristopiti k Ameriški delavski federaciji, dokler se ne vrši omenjena konferenca.

BANDITJE SO UPLENILI 75c; GROZE S STAVKO?

Chicago, Ill. — Štirje mladi bandite so oropali Maurice S. Kuhna, predsednika Safe guard Accounting kompanije, za pet in sedem deset centov. Ko so banditje videli, kako neznanec je plen, je neki bandit vzkliknil: "Zdaj ho-mo morali zastavkati, če pojde tako slabo."

DELAVCI NA ZAPADU POSVARILI WILSONA.

Unijaki voditelji v Seattlu zahtevajo osvoboditev političnih jetnikov, če ne, bo stavka.

SESTANEK JE TRAJAL ENO URO.

Seattle, Wash. — Zastopniki delavske zveze v državi Washington, ki so pred nekaj meseci vodili ondotno generalno stavko, so v nedeljo obiskali predsednika Wilsona, ko se je mudil tukaj na svoji govorniški turi v prid mirovne pogodbe in lige narodov, in mu predložili zahtevo za osvoboditev političnih jetnikov, ki so zaprti zaradi krčenja raznih postav tekom vojne. Zastopniki so dejali Wilsonu, da ne bo mogoče preprečiti splošne stavke iz simpatij do Thomasa J. Mooneya in drugih političnih jetnikov.

L. W. Buck, predsednik državne delavske zveze, je rekel predsedniku, da je vlada hitro zaprla delavce, ki so bili proti vojni, dočim je pustila profiterje, da nadaljujejo njihovo oduroško obrt.

Wilson je poslušal eno uro pri-tožbe in zahteva delavskih zastopnikov in nato jim je svetoval, da naj odložijo bojne načrte proti kapitalistom do 6. oktobra, ko se vrši konferenca v Washingtonu.

Ob času, ko se je Wilson mudil v Seattlu, so mnogi radikali nosili trakove na prsih s napisom "Izpustite politične jetnike!"

37 POLICIJSKIM UNIJ.

Washington, D. C. — Organiziranje policajev v Združenih državah se je pričelo po sedmih letih konvenciji Ameriške delavske federacije v Atlantic Cityju. Do 1. julija t. l. je bilo organiziranih 37 policijskih unij v ravno toliko mestih in pridruženih delavski federaciji. Eksekutivna delavske federacije je izdala čarter policijskim organizacijam v sledečih mestih: Oklahoma City, Knoxville, Peoria, Washington, Jersey City, Macon, Cumberland, Tulsa, Fort Worth, East St. Louis, Norfolk, Pueblo, Boston, Warren, Clarksburg, Portland, Ore., St. Paul, Meridian, Evansville, Terre Haute, Moberly, Mo., Los Angeles, Wheeling, Chattanooga, Hattiesburg, Miami, Superior, Huntington, W. Va., Portsmouth, Va., Richmond, Cal., Key West, Zanesville, St. Joseph, Lynn, Vicksburg, Belleville, Ills. in Topeka.

"KAJ VSE STEKLENIČICA ZGANJA STORI . . ."

Chicago, Ill. — Neki neznanec je prišel v glavno pošto poslopje in zahteval pri oknu dve kuverti z znakom po dva centa. Položil je štiri cente pred prodajalko znakim, in pri tem mu je padla stekleničica z žganjem iz žepa in zaženketala po tleh. Neznanec se je tako ustrašil, da je pustil denar in zbežal.

PIVO NA WILSONOVEM VLA-KU.

St. Louis, Mo. — Ko je Wilson posebni vlak zadnji teden zapustil St. Louis in oddrval proti "suhemu" severozapadu, je neka tukajšnja pivovarna dala naložiti na vlak tri zaboje steklenice s pivom, ki ima 2,75 odstotkov alkohola. Pivo je sprejel Jos. Tumulty, predsednikov tajnik.

SALMON V NEVARNOSTI.

Seattle, Wash. — Iz Alaske se je vrnil dr. C. H. Gilbert, profesor zoologije, ki je odšel v Alasko, da tam študira razmere, v katerih živi okusna in vsem poznana riba — salmon.

Professor Gilbert pravi, če ne bodo sprejete postavbe, ki varujejo to okusno ribo, da bo kmalu za-tria.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narocnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Avgusta 30-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnom potekla naročnina. Povelite jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

NARAŠČAJOČE BREME.

Mr. Fordney, predsednik davčnega zborničnega odseka, je izjavil, da pričakuje deficit dveh milijard in da ne bo mogel kongres znižati davka, še manj pa odpraviti postojanke v davčni predlogi. Takoj po tej izjavi so dnevniški pričelci prinašati članke, da je treba bolj štediti z izdatki, pa pojde mogoče brez deficita, in da se dogodi, da se tudi še znižajo davki.

Najmanj so prijatelji visokih davkov, posebno indirektnih, delavci, ker nanje odpade največje breme. Pri indirektnem davku vsakdo odklada davčno breme na nižjega, dokler butara ne obleži na najnižjem, to je delavcu. Delavci niso le za znižanje indirektnih davkov, ampak žele, da se popolnoma odpravijo in se nadomestijo z direktnim dohodninskim davkom, ki naj ga nosijo tisti sloji, katerim ni težka davčna butara.

Ali o odpravi nedirektnega davka in povišanju direktnega in naraščajočega davka pa nočejo nič slišati privatni veleinteresi in zato prihajajo dnevniški, ki zagovarjajo te privatne interese, s priporočilom na dan, da naj bolj štedijo in znižajo izdatke. Dnevniški seveda ne povedo, na kakšen način naj se znižajo troški, ampak trdijo venomer štedite in znižajte davke.

Vsak pameten človek razume, da se vojna ne more voditi brez denarja in da posledice vojne véasi povzročajo skoraj tako visoke troške kot vojna, ker je treba izravnavati škodo, ki jo je vojna napravila v narodnem gospodarstvu.

Da vojnega bremena preveč ne občutijo manj premožnji sloji, je treba uvesti tak davek, da ga plačajo tisti, katerih ne mori skrb za vsakdanji kruh. Pravično je razdeljena davčna butara, če se uvede direktni in naraščajoči dohodninski davek.

Finančniki, veleindustrijalci, borzijani, veletrgovci in veleposestniki so proti takemu davku, ker škodi njihovim privatnim interesom. Ali njih ugovori bodo prav malo zalegli, če bo breme tako naraščalo, kot pravi mr. Fordney, ker tudi štedljivost, ki jo priporočajo veliki dnevniški, ne bo znižala naraščajočega bremena. V zborničnem odseku bodo prišli do prepričanja, da je treba povišati dohodninski davek, da se zniža breme, ki ga je prinesla vojna. Mogoče se do tega spoznanja prišli tudi uredniki, ki zagovarjajo privatne interese, ker priporočajo štedljivost, kakor da bi bilo mogoče odpraviti z njo deficit dveh milijard dolarjev. Love se za bilko, kot potapljajoči človek, ki je zagazil v globoko vodo in je izgubil tla pod nogami, ker ne zna plavati.

Krasen načrt. — "The New Democracy" je objavila sledeče pismo, o katerem sicer ne vemo, če je resnično ali ne, a kljub temu je dobra satira na sedanje gospodarske razmere v Ameriki:

"Dragi gospod: Ker vem, da radi nalagate denar v dobra podjetja, vam priporočam, da kupite delnice nove družbe, ki se je ravnokar organizirala. Naša družba je kapitalizirana s \$100,000 in bavila se bo z mačjerejo.

Načrt je sledeči: Ker je vojna znižala zaloge kožu-hovine, so prišle na trg mačje kože. Kože črnih mačk se prodajajo po 25c, belih pa po 75c; povprečna cena je torej 50c in če prodamo 10,000 kož, dobimo \$5000. Po mnenju strokovnjakov se toliko kož lahko proda vsak teden. Najeli bomo največ dvajset delavcev in jim plačali po \$20 tedensko. Na ta način bomo naredili \$239,200 čistega letnega dobička. Sprva nameravamo kupiti 100,000 mačk, nakar se bodo plodile same. Blizo mačjega "renča" bomo redili veliko množino podgan za mačjo krmo; vsaka mačka dobi po dve podgani dnevno. To bo lahko, kajti podgane se hitreje plodijo kot mačke. Podgane bomo pa krmili z odrtimi mačkami, ko snamemo z njih kože. Krasná enostavnost pri vsem načrtu je, da mačke bodo žrle podgane in podgane bodo žrle mačke, mi bomo imeli pa kože. — Prosim, brzojavite mi hitro, koliko delnic mislite kupiti."

Najnovejši "boljševik". — Najnovejši "boljševik" v Ameriki je neki živečni ekspert, ki je ožigosal lastnike velikih parnih mlinov in žitnice radi profitarstva. Lastniki so podali izjavo, da je "propaganda" dotičnega živečnega eksperta "boljševiška" in bolj nevarna deželni kot pa promemška propaganda. Zdi se, da bodo tatovi, ki obrirajo žepo v gnečah, kmalu zmerjali policiste z "boljševiki", kadar jih bodo hoteli aretirati.

DOPISI.

IZVLEČEK ZAPISNIKA KONFERENČNE SEJE OKROŽNE ORGANIZACIJE JRZ V HERMINIE, PA.

West Newton, Pa. — Zadnja redna konferenčna seja okrožne organizacije JRZ v Herminie, Pa., se je vršila 27. julija t. l.

Tajnik okrožne organizacije Zarnik poročal o skupni veselici, katero je priredila okrožna organizacija v Collinsburgu v prid J. R. Z. in katera se je vršila 14. julija t. l. Čisti dohodki te veselice so znašali 125 dolarjev. Zastopniki iz Collinsburga poročajo, da bi bil uspeh te veselice lahko večji, ako bi se rojaki iz drugih naselbin nekoliko številneje udeležili.

Nato poročal brat tajnik o stanju okrožne organizacije, razpravljal o bodoči konvenciji JRZ ter drugih važnih točkah.

Brat tajnik nato predčita tudi članek iz "Proletarca", apel slovenske deželne vlade v Ljubljani, oddelka za socialno oskrbo, vsled česar se vname živahna debata, kako bi bilo mogoče nabrati največ prispevkov. V debato posežejo Kodrič, Zarnik in Štern. Brat Langerhole omenja, da bi združene podporne organizacije lahko pomagale v tem oziru največ. JRZ je že veliko žrtvovala in boju zoper imperializem.

Brat Zarnik je mnenja, da bi bilo umestno, da se skliče izredna seja pred konvencijo JRZ, toda brat Kreč je mnenja, da je program bodoče konvencije tako jasen, da lahko vsak delegat razume celo stvar in ve, kako ima glasovati in posegati v debato.

Sklenjeno je bilo, da pošlje vsaka krajevna organizacija svojega delegata. Ker so pa nekatere krajevne organizacije v slabem finančnem stanju, se sklene z ozirrom na to, da pomaga prispevati k stroškom delegatov okrožna organizacija onim krajevnim organizacijam, katere bi same ne zmogle vseh stroškov.

Sklenjeno je bilo nadalje, da se skliče izredna konferenčna seja v slučaju potrebe.

Prihodna konferenčna seja se vrši četrto nedeljo meseca septembra v West Newtonu, Pa.

Ob sklepu konferenčne seje brat tajnik pozivlja vse zastopnike, da naj agitirajo v svojih naselbinah za JRZ.

Kreč Rudolf zapisnikar.

P. S. Vsled nekaterih jako važnih točk se vrši redna konferenčna seja okrožne organizacije JRZ za Herminie, Pa., in okolice 21. septembra t. l. v Herminie, Pa., št. 1, in sicer v "Delavskem domu" točno popoldne ob drugi uri. Pozivam vse krajevne organizacije JRZ, da gotovo pošljejo svoje zastopnike na to sejo, ker imamo veliko jako važnih točk za rešiti.

Kreč Rudolf.

Chicago, Ill. — Prihodnja redna seja ženske krajevne organizacije JRZ za Chicago, Ill., se vrši v četrtek 18. septembra t. l. točno ob osmi uri zvečer v dvorani S.N.P.J., Lawndale Ave., št. 2657.

Ker je to zadnja seja te organizacije pred konvencijo JRZ, apeliram na vse članice, da se polnoštevilno udeleže te seje in naj nobena ne ostane doma ter potem kritizira okrog vsled kakoga storjenega sklepa. Vsaka naj pride na sejo in na seji naj izrazi svoje mnenje in stavi kake morebitne predloge, katere bi bile v korist organizaciji. Z neumestnim kritiziranjem po drugih prostorih se le škoduje organizaciji in je tudi zelo neumestno in sploh ne dela nobene časti članici. Seje se vrše radi tega, da se sliši mnenje vsake in njeni predlogi, ne pa radi tega, da bi se na isti prepirale radi kakih morebitnih osebnosti. Apelliram na članice, da širite ideje JRZ med svojimi prijatelji, čami in pripeljite jih s seboj na sejo.

M. Aleš, tajnica.

Herminie, Pa. — V prejšnjem mojem dopisu sem pozivljali vse tukajšnje rojake, da naj na dan volitve za sodnika pri kriminalnem sodišču oddajo svoj glas za Shneydera. Sedaj pa hočem nekoliko omeniti, kako bodočnost bi imeli, ako bi bili izvoljeni na razna odgovorna mesta naših nasprotniki. To se najbolj razvidi iz govorov nekaterih tukajšnjih šolskih superidentov, katere so imeli ob priliki otvoritve novega

šolskega poslopja v tukajšnji naselbini.

Petega septembra se je vršila v tukajšnji naselbini slavnostna otvoritev novega šolskega poslopja, katero je stalo z vso opremo okrog 70,000 dolarjev. Je v resnici krasna stavba in opremljena s vsem najmodernejšim pohištvo. V tem poslopju je 16 velikih učnih sob, velika dvorana in poleg tega še več drugih prostorov.

Večina govornikov, kateri so nastopili ob slavnostni otvoritvi tega šolskega poslopja, je povdarjala, da se mora odsedaj naprej najbolj podučevati sv. pismo. Nekli govornik je celo grozil, da bi rad poznal dotičnega učitelja, kateri bi se branil podučevati šolske otroke sv. pismo. Posebno je povdarjal, kakse razmere so se sedaj v starem kraju, kjer so ljudje pozabili na sv. pismo, na cerkev in boga (t), da se to mora prepričati v vohodni Ameriki in gibanje nezadovoljstev ni več socialistično gibanje ampak amrhristično gibanje. Ako bi zagovorniki podučevanja vere in sv. pisma v ljudskih šolah nekoliko bolj poučili evropske razmere pred vojno, bi takoj drugače pričeli govoriti, o tem sem prepričan. Ali ni bila ravno pokojna Avstrija največja zaščitnica katoliške vere? V vseh šolah ljudskih, srednjih in višjih, kulturnih in strokovnih, je bil pouk o veri obli-guten predmet in celo dve uri na teden. In kaj se je iz vsega tega izcimilo? Razni duhovniki so še škvali narode in prejšnji avstro-ogriški monarhiji proti drugim narodom, češ, bojujte se za vero, v boj greste proti sovražnikom sv. vere? Poleg narodnega sovraštva proti drugim narodom so še gojili versko sovraštvo ali bolje rečeno verski fanatizem. Ali hočemo uvesti tudi v Zdr. države enake razmere? Ali ni ravno vera največja zaščitnica avtokracije in ljudskega izkoriščanja? Poglejmo samo v nekatere države ali dežele, kjer je kaka vera od države ali dežele priznana, kako je zaostajala v gospodarskem oziru. Poglejmo Španijo, ali ni ta dežela najboljrevna? Poglejmo pokojno Avstrijo? Ozirno se v prejšnjo Turčijo? Primerjajmo pa Zdr. države, kjer se dosedaj ni usiljevalo nobenega verskega prepričanja in je bilo svobodno? Ali se ni tako razvijala na gospodarskem polju, kot nobena druga dežela? Kjer se prične usiljevati kako versko prepričanje nastanejo takoj boji med raznimi verskimi strankami kar preprečuje gospodarski razvoj.

Toda ljudski izkoriščevalci vidijo največjo zaščito svojih interesov ravno v tem, da pričnejo propagirati in usiljevati razna verska prepričanja ljudstvu. To se mora zabraniti in je odvisno od državljanov, katerim je svoboda v vsakem oziru sveta in najdragocenejša.

Poleg drugega so nekateri govorniki tudi seveda nspadali inozemec in socialistično gibanje. Brez tega sedaj ne morejo razni džingoti obdržavati nobenega govora. V svojih govorih se pa poslužujejo takih bedastost, da jih ni vredno omenjati. In pri vsem tem pa še sami sebe tepejo po zobeh, kajti na enem mestu komaj prikažejo naseljenecv inozemcev, da bi dobili zaželjeno število delavcev, na drugem mestu jih pa napadajo. Zakaj pa nekateri privatni interesi tako nasprotujejo naseljenički predlogi, katero še celo delavske organizacije priporočajo? Edino iz tega razloga, ker vidijo, da ne bodo dobili več delavcev, kateri bi bili pripravljeni delati za vsako plačo in vsako delo. Delavci, kateri so sedaj vposedeni v razni industriji se pa ne, puste več tako ponižno striti, kot prej, in so izpoznali, kaj je moč organizacije ter odločno zastopajo svoje interese in zahtevajo svoje pravice.

Steer naj bodo pa le brez skrbi glede inozemcev. Prišel bo pa čas, ko bodo obžalovali sedanjo neumno politiko, katero vodijo.

Kakor inozemec sedaj napadajo, tako jih bodo še hvallili in hvallili, kar bo pa najbrže prepozno.

Kar se pa tiče napadov na razne delavske stranke, politične in strokovne, naj pa bodo tudi prepričani, da tega ne bodo mogli ustaviti, kar zahteva čas in evolucija. Uče naj se iz Rusije, kjer je bilo pod smrtno kaznijo prepovedano vsako organiziranje. In kdo je podlegel? Vsi nasprotniki delavskih organizacij, pa naj si bo-

do kakoršne koli že hočejo, naj se uče zgodovine in naj isto pazno predčita ter premislijo, in takoj bodo prišli do prepričanja, da so na napačni poti. Zaponnijo naj si da vsaka sila redno profilislo in da je bila še vedno protisila zmogovalka. To se lahko prepričajo iz zgodovine najnovejšega časa. Ni treba iti niti deset let nazaj.

Rojakom pa priporočam, da se pridno zanimajo za strokovne in politične delavske organizacije in da se zanimajo za državljanske papirje ter na dan volitev stopijo na voliče ter z glasovnico v roki naj pokažejo, da so sili sedanjih razmer. Kajti le z glasovnico v roki je možno izpremeniti naš kritični sedanj položaj.

Naročajte se na dobre delavske liste, "Prosveto", "Proletarca" in mesečno revijo "Čas"; berite iste pazno, kajti na ta način se izobražujete in izobražba je nam vsem najbolj potrebna, da bomo sami lahko prevdarili, kaj je za delavstvo najbolj potrebno.

Anton Zornik.

Konvencija zdr. premo-garjev v Clevelandu.

Druga in tretja seja.

Cleveland, O. — Na dopoldanski seji desetega septembra t. l. je izvršioči tajnik Green prečital brzojavko predsednika "Ameriške delavske federacije," v kateri naznanja, da radi smrti svojega občeta ne more priti takoj na to konvencijo. Udeležil se pa bo konvencije "Združenih premo-garjev prihodnji" petek. Konvencija je sklenila, da pošlje imenovanemu predsedniku sozhalno brzojavko.

Nato je še prečital brzojavke Frank J. Hayesa, John P. Whiteja, coloradske državne delavske federacije in obiške državne delavske federacije.

Konvencija je sklenila povabiti znanega odvjetnika in socialisto Seymour Stedmana na konvencijo.

Odbor za pregledovanje poverilne delegatov poročal o zadevi nekaterih delegatov.

Izvršioči predsednik objavi sledeče odseke: Odssek za poročilo uradnikov, odssek za resolucije, odssek za konstitucije, odssek za pritožbe in prošnje, odssek za plačilno lestvico in odssek za prevoz.

Predsednik petega okrožja je predložil resolucijo in izjavo premo-garjev vposedenih pri "Allegheny Coal and Coke Co.," kateri so stopili v stavko 2. julija za priznanje njih organizacije, krajsi delavnik in boljše delavske razmere. V ti resoluciji opisujejo razmere za časa stavke in obtožujejo tamošnjega okrajnega šerifa, kateri je postopal protizakonsito s stavkarji. Dalje zahtevajo, da se šerif postavi pred zvezno sodišče in da zvezna vlada uvede preiskavo glede izgrediv in umorov, kateri so se pripetili za časa tega štrajka.

Enaka resolucija je bila poslana predsedniku Wilsonu, guberneru Sproulu, delavskemu tajniku Wilsonu in Samuel Gompersu ter v priobčitev vsem delavskim listom in sploh vsem časnikom.

Resolucije je konvencija sprejela. Delegat Murray pojasnjuje tamošnje razmere, katere so se godile v stavkovnem okraju in kjer sta bila ustreljena od najetih družbenih čuvajev in poštelevajev ga, Sellins in petdesetletni premo-gar Strezlsicki; oba sta bila zahrbtno ustreljena. Ko se je omenjeni delegat hotel prepričati in poizvedeti, radi česa sta bila ta dva ustreljena, ni mogel dobiti nobenih avtentičnih izjav od delavcev, ker jim je bilo zagrozeno od šerifov in jamskih čuvajev, da ne smejo ničesar pripovedati o tem činu. Kdorkoli bi kaj pripovedoval, bo vsakdo aretiran in vržen v ječo ali se bo pa zgodilo z njim, kot se je z onima dvema.

Nato se je obrnil na okrajnega šerifa, kateri pa ni hotel podati nobenega poročila, uvesti nobene preiskave, pač pa je obtožil sedem nedolžnih premo-garjev ter jih odgnal v Pittsburgh kot morilce. Toda mesto, da bi prišli pred obravnavo, jih je hotel šerif priti, siliti, da bi krivo pričali ter obdolžili druge nedolžne osebe, da so zakrivilili izgrede in ustrelili omenjeni dve osebi. Tako so mu pripovedovali sami.

Izvršioči predsednik pojasnjuje glede ga, Sellins, katera je dobroznana med delavskimi sloji v St. Louisu, Mo., W. Va. in v Pa., katera je vedno pomagala stav-

karjem in njihovim ženam ter otrokom.

Predsednik Murray je izročil konvenciji sliko, katera je bila vzeta, ko je bilo truplo ge. Sellins pripravljeno za pokop; sliko so si lahko ogledali vsi navzoči delegati. Konvencija je sklenila, da se ta slika da pomnožiti in razpošlje med vse delavce v Zdr. državah in tudi v Evropo.

Konvencija je poslala izrek sozhalja njenima hčerama.

Poslujoči zastopnik g. Sullivan Dawson organizacije čikaških tobačnih delavcev je pozival navzoče delegate k zmernemu delu in da naj podpirajo to organizacijo ter zahtevajo vsepovsod samo tobačne izdelke, ki so izdelani od organiziranih delavcev.

Konvencija je sklenila, da delegati ne bodo posebali gledališč v Clevelandu, v katerih je stavka godbenikov in pozvala obiško delavsko federacijo, da naj pošlje konvenciji seznamek gledališč, katerih vodstvo se noče ozirati na zahteve godbenikov.

Ker se bo Glenn Plumb mudil v pondeljek v Clevelandu, je konvencija sklenila, da se ga pozove na zborovanje, da poda svoje mnenje glede na podržavljenje železnice.

Na popoldanski seji je bila sprejeta resolucija, da se pošlje podzvezna brzojavka konvenciji mednarodne zveze elektricarjev, katera se vrši v New Orleans, da je konvenciji organizacije uslužbencev na polični in nadučilni železnici v Chiagu in organizacije brivocev v Buffalu.

Na zahtevo senatorja Kenyona, da mu konvencija pošlje natančne podatke glede smrtnih slučajev v Brackenridge, Pa., da zamore senat uvesti preiskavo, je bil izvoljen poseben odbor, da to stvar uredi.

Tajnik odseka, kateri je imel nalogo izdelati primerno resolucijo radi smrti John Mitchella, ki je bil dolgo časa predsednik "Združenih ameriških premo-garjev," je isto prečital ter predložil v odobritev. Konvencija jo je soglasno sprejela.

Poročilo nadzornega odhora je konvencija po nekaterih pojasnilih sprejela.

Ameriške vesti.

BANONI NADZORNIK OBVISL V MREŽI.

Obtožen je, da je pomagal sleparjem.

Chicago, Ill. — Owen T. Evans, narodni bančni nadzornik, je obvisel v mreži, ki jo je razprostil državni pravdnik, da ujame krivce, ki so sodelovali pri Charles W. Frenchovem sleparskem trustu.

O Evansu so pričeli sumiti, da je zapleten v afero, ko so našli pri Frenchu brzojavko, ki je bila odposlana po Evansu nekemu Alva Harsehmanu, ki je bil aretiran radi teh sleparij.

Evans je pred dvema letoma pustil službo na banki, da postane narodni bančni nadzornik. Letos v januarju se je pa zahvalil za vladno službo in je postal tajnik Frenchove organizacije. V marcu se je naveličal te službe in postal je zopet bančni nadzornik.

Kot tajnik podjetja, zidanega na pesek, je imel določenih \$3,000 letne plače. On seveda trdi, da ni nikdar prejel te plače.

MLEKO PO 16 CENTOV KVORTU.

St. Louis, Mo. — Dne 18. t. m. je poskočila cena kvortu mleka od 15 na 16 centov. Prodajalci izjavljajo, da so proizvedeljski stroški tako narasli, da je bilo treba podražiti mleko.

Še ni dolgo, tako izjavljajo voditelji strokovno organiziranega delavstva, ko smo slišali zagotovila, da padajo živežne cene, a v St. Louisu se je zgodilo ravno nasprotno. Mleko igra zelo važno vlogo pri prehranitvi otrok. Če se mleko draži, toliko manj mleka dobe otroci siromašnih starišev, toliko večja je umrljivost med njimi. Podražitev mleka bo najhuje zadelo otroke siromašnih starišev.

VELJAVNA NEW HAMPSHIRE SPREJELA SENSKO VOLILNO PRAVILO.

Concord, New Hampshire. — Senatsna zbornica je odglasovala za žensko volilno pravico s 14 glasovi proti desetim. Ravno tako je zbornica odglasovala dva dni prej.

ZENSKA UMORJENA V GOZDU.

Kaj je povzročilo umor? — Ljubomnost?

Chicago, Ill. — Vzhodno od Milwaukee... Chicago, Ill. — Vzhodno od Milwaukee...

praznili in predelali v toliko, da je zadosti velika odprtina pri ročaju za kovane nove in se jih lahko rabi za domači hranilnik. Ti hranilniki so jako pripravi za otroke mesto drugih takozvanih "šparovčkov" in so tudi zelo priporočljivi, ker so jako trpežni.

MEDNARODNI POLJEDELSKI KONGRES.

New York, N. Y. — (Iz inozemskega infor. urada.) Mednarodni, poljedelski kongres se vrši letošnje leto v Kansas Cityju, Mo., na katerega je zvezni državni departament povabil vse inozemske vladne zastopnike, da naj pošljejo svoje delegate za ta kongres, kateri se vrši 25. 26. in 27. septembra.

VPOSILITEV ODPUŠČENIH VOJAKOV.

Washington, D. C. — Kljub intenzivni agitaciji od strani raznih odborov za vposilitev odpuščenih vojakov iz vojaške službe, je še vedno veliko število vojakov, kateri so brez vsakega dela. Posebno veliko nezaposlenih vojakov ima višješolsko izobrazbo. Med njimi tehničarji in drugi i-

zučeni delavci. Vojni departament je vsled tega razposlal okolišnice na vse večje liste, da naj pomagajo dobiti za odpuščene vojake primerno delo. Veliko vojakov je dobilo začasno delo v raznih tovarnah za sladke pijače. Toda to delo je le začasno, za poletno sezono. Pomankanje se pa občuti za izučne litografe. Po teh je pa veliko povpraševanje v državi. Dosedaj je bil takoj nastavljen vsak vojak, kateri je bil izučen litograf, kakor hitro je bil odslavljen iz armade. Nekatere tvrdke iščejo tudi vojake, kateri bi se radi izučili tega dela.

PRODAJALCI SLADOLEDA OBTOŽENI.

Dayton, Ohio. — Veleporota okraja Montgomery je obtožila 29 lesnih trgovcev in osem prodajalcev sladoleda, da so kršili Valentinov protitruštjanski zakon.

PODUK V ANGLEŠČINI IN DRŽAVLJANSTVU V ARMADI.

Washington, D. C. — Da vojni departament dobi zaželjeno število vojakov, je izdelal načrt oziroma predlogo, katero bo predložil sedanjemu kongresnemu zasedanju, po kateri bodo lahko vzprejeli v armado vse osebe sposobne za vojaško službo. Kajti po določbi, katero je kongres potrdil leta 1899, niso vzprejeli mladeniča k vojakom, kdor ni znal angleškega jezika v govoru in pisavi in ni bil državljan. Izjema je bila samo za Indijance.

RAD BI IZVEDEL

za rojaka MARKO BIZJAK, pred nekako tremi leti se je nahajal v Standard, Ill. Sedaj ne vem kje je. Cenjene rojake uljudno prosim, če kdo ve kje se nahaja, naj mi naznanijo njegov naslov, ako bo pa sam čital ta oglas naj se mi prijavi na moj naslov: Frank Mirehun, 1415 — 17th Street, East Moline, Ill.

SLUŽBA.

Išče se hišnik (janitor) za urad Slovenske narodne podporne jednote. Zgledite se v gl. uradu na 2657—2659 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

kdo priučil popolno angleškega jezika. Sedaj vsprejemajo vsakogar v armado brez ozira če je državljan ali ni in če zna angleški jezik ali ne.

NAENANILA IN ZAHVALA.

Zalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom in znancom vest, da je nemila smrt ugrabila življenje našu ljubemu bratu

PETRE JAMNIKU

v starosti 30 let, bolehal je za proletarsko boleznijo jetiko že del časa. Doma je bil iz Dol. fare Sora na Gorenjskem. Takaj v Ameriki zapuša tri brate in eno sestro v domovini pa očeta in še enega brata. Najlepšo hvalo izrekamo društvom, ki so se vdeležila pogreba in to društ. Sv. Jožefa štev. 29, J. S. K. J., društ. "Imperial", S. D. P., in društ. "Prostost" št. 106, S. N. P. J., katerih član je bil pokojni. Najlepša hvala za krasno venco še posebno društvu št. 106, SNPJ, katerega mu je položilo na grob kot zadnji prijateljski in bratski spomin. Hvala lepa tudi John Guzelnu in vsim drugim, ki so nam stali ob strani in nas tolažili ob času žalosti. Tebi dragi naš brat pa kličemo Počivaj mirno! v hladni ameriški zemlji.

Zalujochi ostali: Jacob, Joseph in Paul Jamnik, bratje in Marija Jamnik, sestra. Dne 8. sep. 1919 v Imperial, Pa.

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 8. aprila 1906. GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1918-1922. Izvrševalni odbor. UPRAVNI ODBOR. PREDSEDNIK: Vincenc Canjar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. PODPREDSEDNIK: Anton Hrvst, Box 140, Caneburg, Pa. TAJNIK: John Verderer, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDELKA: Paul Berger, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. FOROTNI ODBOR. Jaka Ambrožič, predsednik, Box 261, Caneburg, Pa. Jaka Underwood, 405 May St., Springfield, Ill. Martin Zemanek, Box 276, Barbours, Ohio. Jan Radlich, Box 422, Smithton, Pa. Frank Samrak, 2269 Prosser Ave., Cleveland, Ohio. BOLNIŠKI ODBOR. OSEBNE OSEBE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VARNOSNI OSEBE: Rudolf Pleterski, Box 426, Bridgville, Pa. Anton Radlich, Box 73, Wick Haven, Pa. ZAPADNO OSEBE: Anton Šušter, Box 104, Gross, Kala, in Jermolov. Leo Kolar, Box 246, Gilbert, Ill., in strovarski. Nadzorni odbor. Matt Petrovič, predsednik, 15217 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio. Jaka Ambrožič, 418 Pierce St., Elyria, Ohio. Jan. Kolar, 1097 E. 74th St., Cleveland, Ohio. Tiskovni odbor. Vincenc Canjar, Jaka Ambrožič in Matt Petrovič. IZVRŠITVENI ODBOR. PREDSEDNIK: Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Jaka Trčič, Box 161, Lawrence, Pa. Jolka Ovan, 242 Sagewood, Detroit, Ohio. Jan. Šušter, 1101 E. 62 St., Cleveland, Ohio. Mary Udrvil, 1844 So. Hudson Ave., Chicago, Ill. VARNOSNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6200 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jaka Zavarščič. POZORI! — Vse denarne pošiljke in stvari, ki se šlišejo gl. izvršiteljskemu odboru in katero koli, naj se pošilja na naslov: John Verderer, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Vse pošiljke izločijo podpisati naj se pošilja Paul Bergerju, tajniku izvršiteljskega odbora in gl. uradu. Vse prihodnje glade poslovanja in gl. izvršiteljski odbor se naj pošilja gl. izvršiteljski odboru, Hrvst naslov je upravi. Val prišli se gl. izvršiteljski odbor se naj pošilja na naslov: Jaka Ambrožič, Box 261, Caneburg, Pa. Vse prihodnje posle izvršiteljske glade se naj pošilja izvršiteljski odboru Vincenc Canjarju. Val čepi in drugi spiti, namazani, oglati, varovani in spiti val, kar je v togi s glavnim odborom, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

BOMBAŽU JE DOLOČENA NARAŠČAJOČA CENA.

New Orleans, La. — Trgovci, veleplantažniki so obdržavali svoje zborovanje in dočeli naraščajočo ceno bombaža. Zdaj stane funt bombaža po minimalni ceni 6 centov. Ta cena narašča do maja in doseže 40 centov. Dogovorili so se, da ustanove nakupno družbo, ki bo kupovala po vseh krajih bombaž in ga držala proč od trga, dokler ne dobe zanj doletene minimalne cene. Z drugimi besedami to pomeni, da se ustanovi za nakupovanje bombaža nakupovalni sindikat ali trust, da podraži bombaž.

TRESKAJOČI PLINI SO POVZROČILI PANIKO.

New York, N. Y. — Pod tlakom tretji česti so se nebrali treskajoči plini, ki so eksplozivni z veliko silo. Na vse strani so leteli drobci zdrobljenih šip in železna lakovna pokrivala. Več oseb je bilo ranjenih in med ljudstvom je nastala panika, ker ni nihče vedel, kje je iskati vzroke razstrelbe.

BRATSKE PODPORNE ORGANIZACIJE ZA RAZPEČEVANJE VOJNO HRANILNIH ZNAMK.

Chicago, Ill. — Na zadnji konvenciji zveze bratskih podpornih organizacij ("National Fraternal Congress"), kateri se je vršila v Detroitu, Mich., je bila sprejeta resolucija, v kateri se izjavljajo vse bratske podporne organizacije, katere so ti v zvezi, da da bo po svojih močeh sodelovali pri razpečevanju vojno hranilnih namk. Ta zveza šteje sedaj nad 12 milijonov članov 88ih bratskih podpornih organizacij. V ti zvezi je tudi "Slovenska narodna podporna jednota."

DOČNE GRANATE — DOMAČI HRANILNIKI.

Pittsburgh, Pa. — Predsednik narodnega vojnno-hranilnega komiteja v Pittsburghu, Pa., je objavil, da je ta komitej dobil omogočeno število ročnih granat katere bo razdelil na posamezne banke in zapadni Pennsylvaniji. Vsakdo, kdor se bo izjavil, da bo kupoval vojnno-hranilne znamke in zvezne zakladniške certifikate, je upravičen do ene take ročne granate, katere je predelana domači hranilnik.

Zdr. države so naročile v tovarnah na milijone teh granat, katerih je ostalo sedaj ogromno število. Te granate so sedaj iz-

MAZOLA

Ali veste koliko denarja lahko prihranite uporabno MAZOLE, čistim, okusnim oljem iz koruze?

ISTO količino MAZOLE lahko uporabite večkrat za pečenje. Nič MAZOLE se ne izgubi, dokler ni segreti visoko nad temperaturo kot je zahtevajo ponavadi kuharji. Vi lahko pečete razno različno hrano, ki ima oster duh—ribo, čebuljo ali česen z isto MAZOLO ne da bi bil duh prenešen z ene hrane na drugo. Ta lastnost napravlja MAZOLO najbolj ekonomsko mast za pečenje.

Pri izdelovanju paja ali keke uporabljate ed ene tretine do ene četrtine manj MAZOLE kot bi porabili masla ali masti. To je drugo važno dejstvo za štedenje.

MAZOLA je splošno znana kot salatno olje. To je zdravo, prijetno in zelo lahko za prebaviti.

Corn Product Refining Co. 17 Battery Place, New York

Rojaki Pozor! Zelo važno! — Čitajte! Po dolgi in teški borbi imate sedaj opet prihodnost hitro in masovito pomagati trpečim svojim v stari domovini, če a jim pošljete denarno pomoč s posredovanjem splošno priznane EMIL KISS BANKE. To je neposredna zveza za Kranjino, Stajersko, Spodnje Koroško, Istrijo, Primorsko, Dalmacijo, Hrvaško, Slavonijo, Bosno in Hercegovino in z denarnim savdom "PRVA HRVATSKA ŠTEDIONICA U ZAGREBU" VEDNO NAJNIZJE DNEVNE CENE. VEDNO TOČNO IN HITRO IZPLAČEVANJE. PRI VEČIH SVOTAH POSEBNO NIZKA CENA. Vse denarne pošiljke so jamčene. PRODAJA PAROBRODNIH LISTKOV V VSE KRAJE EVROPE. Predno se podate na potovanje, vprašajte za trdnice za potrebna pojasnila in navodila. V slučaju potovanja vam ta trdnica priskrbi potrebne papirje, če ji dopolnjete vro. — Vse potrebne pojasnila glede potovanja se dajejo osebnim in pisnim branjenim. Bodite vedno zelo opretni in ne posteljajte se in tam s pošiljanjem denarja v stari kraj, temveč se vedno zaupno obrnite na stare in verodostojne potovne trdnice, katere pošilja še nad DVAJSET let domov v Vašo stano domovino in katere naslov je: Emil Kiss, bankir, 133 Second Ave. cor. & St. NEW YORK, N. Y. Plačamo po 4% obresti na hranilne vloge. Ustanovljena 1898. Poslaja pod čitavnim nadzorom.

NASVET kako se kuha doma pijača? Iz našega hmelja in malta si po naših navodilih vsakteri prav lahko naredi 10 galonov prave pive za \$2.25 v vse kraje Unije. Za pristnost i nakovost jamči trdnica: FRANK OGLAR, 6401 Superior, Cleveland, O.

PROTI ZAPRTNICI RABITE LAXCARRIN Skoro ni boljega na svetu. Dovolj za eno izdajenje šest zavojev stane \$5.24—1 zavoj pa \$1.04 z vojnim davkom. Se prodaja le pri Laxal Medicine Co., 164 Laxal Bldg., Pittsburgh, Pa.

NAPREDEK "Prosveta" pše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate s našimi idejami, podpiraj trgevoe, ki oglašuje v Prosveti. — V svoji imami vse za vsakdanje potrebščine po zmerini ceni. ANTON ZOBNIK, Burman, Pa.

ALI JE VAŠE ZDRAVJE VREDNO 2 CENTA? Ako trpite na nervoznosti, ledičnih bolečinah, zaprtju, splošni slabosti, glavobolu, nimate teka, imate nečisto kri, ako ste utrujeni, se poslužite onemogli sjustra, ako imate bolečine v hrbtu, reumatizem, pošiljte nam piemo s znamko za 2 centa in s svojim naslovom in mi vam bomo poslali z obratno pošto, POPOLNOMA PROSTO, popolno tridnevno zdravljenje našega JUVITO zdravlila, ki je sestavljeno iz čistih zdravilnih soli. Naslov: JUVITO LABORATORY, South Hills Branch & PITTSBURGH, PA.

NAPRODAJ JE štirisočna hiša; kopalnice in letna kuhinja in prtiličja. Proda se po zelo nizki ceni. Ogledite se ob večerih, ali pa v nedeljo pri: 3231 S. Hamlin Ave., Chicago, Ill.

IŠČEM SLUŽKINJO katero bi veselilo opravljati hišna dela in skrbeti za tri osebe. Na starost se ne oziram. Plaša po dogovoru. Za natančnejša pojasnila obrnite se na naslov: John Srebernak, P. O. Box 146, Claridge, Pa.

Inozemstvo.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

vrh, Kotle itd. imamo 15.000 prebivalcev. Domalega sami delavci, ki so večinoma zaposleni v nevarnih delih v rovih itd., kjer se lahko vsak čas pripeti kaka nesreča. Vsi ti kraji so pa zaenkrat še vedno brez zdravnika. Od pomoči je tu nujno potrebna.

Angleško časopisje protestira proti pogromom na Irskem.

London. — Northcliffeovi listi so pričeli v ponedeljek napadati poete angleške vlade na Irskem. "Times" imenuje zatiranje irskih republikanskih organizacij "bankrot vladne politike" in dodaja, da s takim ravnanjem ne bo rešeno irsko vprašanje.

Dublin, 15. sept. — Vladno vojakstvo je danes ulomilo v Fishermen's Hall v Baltimoru, Irsko, in odneslo republikansko zastavo in kup listin. Vojaki so udri tudi v delavsko dvorano in šolo. Mnogi ljudstva, ki se je zbrala zunaj dvorane, je bila razgnana po policijskih.

London, 15. sept. — Viskont French, governor Irske, je dejal večer — kakor javlja "Daily News" — da Irci še sanjati ne smejo o kakšni republiki. Načrt vlade za rešitev irskega vprašanja — je nadaljeval French — je vse kaj drugega kakor pa republika.

Škof Jeglič pri papežu.

Belgrad, 14. sept. — Ljubljanski škof dr. Anton Bonaventura Jeglič je objavil poročilo o svojem nedavnem obisku papeža v Rimu. Jeglič pravi, da mu je papež rekel, da ni nasproten državi Srbov, Hrvatov in Slovencev, toda očitno ne more priznati Jugoslavije dokler ne bodo urejene vse meje. Dalje je dejal papež, da ni čital člankov v svjem ofcijelnem glasilu "Observatore Romano", v katerih so bili napadi na Jugoslavijo. Rekel je tudi, da se ob ozir na želje katoličanov v Jugoslaviji, toda pod pogojem, ako vlada v Belgradu sklene konkordot z Vatikanom.

100 Japoncev utonilo.

Tokijo. — Japonski oljni parnik Šikiji Maru je utonil med viharjem blizu otoka Kijūsu. Čez sto mornarjev je izgubilo življenje.

Španka influenza se vrača v Franciji.

Pariz. — Francoski zdravniški svetištvo javnost, da se španka influenza zopet vrača po vsej Franciji.

Grki in Albanci v boju.

Pariz. — Albanski begunci, ki prihajajo iz Korice, pripovedujejo o terorizmu, ki ga počenjajo grške čete, prodirajoče v južno Albanijo. Albanci pravijo, da je Francija obljubila leta 1916, da bo dotično ozemlje ostalo njim, a danes se nihče ne zmanja.

Potresa na Špankem.

Madrid. — V provincijah Alicante in Murelja trajajo že tri dni presledeni potresni sunki. Dvajset vasi je poškodovanih in več kot sto oseb je ranjenih.

Ekscesar Karl pojde na Španko.

Madrid. — Tukaj javljajo, da pride bivši avstrijski cesar Karl s svojo družino v kratkem v Santander. Nastani se v palači špankega kralja, ki je že pripravljena s njegovim prihodom.

Spartakovski voditelj umorjen.

Berlin. — Hammer, vodja spartakoveev v Essenu in okolišu Ruhra, je bil te dni umorjen. Njegovo truplo so našli v gozdu blizu Dnesseltdorfa. Morilec se niso izsledili.

Italija se pogaja za separadni mir z Ogrsko?

Dunaj. — Tukajšnji listi poročajo, da se Italija pogaja z vlado diktatorja Friedricha v Budapešti za separadni mir. Tak mir, ako se posreči, bo utrdil monarhistično propagando v Avstriji in na Ogrskem.

100.000 Poljakov pojde v Francijo.

Variava. — Poljska je podpisala pogodbo s Francijo, po kateri odpotuje v Francijo 100.000 poljskih delavcev z namenom, da se zniža brezposelnost na Poljskem in da Francija reši svoj delavski problem, ker ji primanjkuje delavcev.

Zavezniška komisija v Berlinu.

London. — Iz Berlina poročajo, da je tam dospela zavezniška komisija, ki bo konferenca z Nemci zaradi problemov, izvirajočih iz mirovne pogodbe. Združena države niso zastopane v tej komisiji.

Stanovanjska beda v Novem mestu.

Novemu mestu se približuje nova neizogibna katastrofa, vsled katere ne bode prizadeto samo Novo mesto, pač pa tudi okolica, pred vsem pa naša mladina. Skrb nas tare, kaj bo z našo ljudsko šolsko deško mladino, katere bo prihodnje leto ostala brez šolskega pouka. Patrom frančiškonom je odvzeta pravica do podučevanja razpisana je služba svetnim učiteljem. Potrebne je najmanj štiri učne moči, dosedaj je kompetirala ena sama moč. Kaj pa je temu vzrok, da drugi zaostajajo?

Pred vsem to, ker ni dobiti v celem Novem mestu niti najskromnejšega stanovanja, boljše pa ni preskrbljeno za šolske prostore. Frančiškani so pred leti v svojem poslopu napravili 4 sobe k večjemu po 20 sedežev, kar pa ne zadostuje za 140 učencev, za ostale so bili odelki v stari gimnaziji, v prostorih najmanj sposobnih za šolo, pač pa za kake magacine. Pregovor veli: v sili hudič muhe žre, tako je moral okrajni šolski svet posluševati se tudi teh prostorov, ker drugih pač ni imel.

Kaj ho pa sedaj, če ne odstopi frančiškanski samostan onih prostorov? Šolski oddelki bodo raztreseni po raznih luknjah, ki bi bili v skrajni sili porabljive, a vprašanje je, kje dobiti učiteljske moči in za nje potrebno stanovanje?!

Zida se v Novem mestu že več let nič, ker vsak si je dobro premislil, predno se je hotel izpostaviti šikaniranju občinske uprave. Glavni zvonec je nosil pri tem vedno neizogibni Rozman, njemu je moral vsak trezno misleči odbornik svoj tlilnik upogniti, in sicer še predno je "merodajni" mož zasedel županski prestol. On ni jahal samo župana Sladoviča, Ogoreutza, jahal je tudi njih prednike, hotel je on vse sa manjbolj vedeti in prvo besedo imeti. Njegova zasluga je, da je danes tako pomanjkanje stanovanj v Novem mestu. Dokaz, ki vse jasno pojasnjuje, je hiša g. Kasteleca, ki stoji že enajsto leto v surovem stanju, nedovršena. V dvonadstropni hiši bi bilo vsaj šestero stanovanj, in kako bi prišle danes prav ne samo stanovalec, pač pa tudi v finančnem oziru državni, deželni in občinski upravi.

Osemurni delavnik v ladjedelnicah.

Belgrad, 11. avg. Ministrstvo za promet je izdalo na predlog delavcev naredbo, da velja za ladjedelnice šurni delavni čas. Za nočno delo bo zvišana mezd.

Koliko je še ujetnikov bivše Avstro Ogrske v Rusiji.

Jraga, 11. avg. Po seznamu čehoslovaške generala Slabine je v Rusiji še okrog 1250 častnikov in 125 tisoč mož bivše avstro-ogrške armade.

Številke govore!

Na Kranjskem se je že pred vojno izpilo za 40 milijonov opojnih pijač na leto, medtem ko je ves zemljiški davek znašal 3 milijone kron. Vsi Slovenci skupaj smo izdali za alkohol (to je 5 milijonov litrov žganja, 13 milijonov litrov piva in 15 milijonov litrov vina) v enem letu 100 milijonov kron. Pri sedanjih cenah znašajo izdatki za alkoholne pijače najmanj 10-krat toliko, letno najmanj 1 milijardo. — Kolklo kmečkih posestev bi se moderno uredilo, koliko šol in udobnih delavskih stanovanj bi se sezidalo z eno desetino te vsote! — Za vsoto, katere se je izdala v 25. letih samo za žgane pijače v naši domovini, bi n. pr. lahko kupili vsa tovarniška podjetja na Kranjskem.

Pogonjanje komunistov v Zagrebu.

Kakor smo že poročali, je vlada prepovedala nadaljnje izdajanje tednika "Istina" in revije "Plamen". Istočasno so v obeh uredništvih napravili preiskavo, svedra brez vsakega uspeha. — Obnem je vlada prepovedala zbiranja, ki bi morala biti v Zagrebu in okolici, ki so imela na dnevnem redu vprašanja: Državno viječe, ustavotvorna skupščina in draginja. — V soboto je policija aretirala voditelje komunističnih organizacij: Brudnjaka, Bornemissa, Cvijiča in Tomakića. — Gotovo so vse žrtve podle denunciacije.

Guštanj-Prevalja.

— Pri nas v Guštanju, Preveljah, Leše, Tolsti

Tržič.

Dne 9. t. m. so imeli kovinarji mezdno gibanje. Fužinski delavci trdke Globočnik in Ahačić so zahtevali povišanje plač. Pogajanja med tajnikom kovinarske organizacije, sodr. Ig. Mihevcem in obema podjetnikoma, kakor zastopnik delavstva, so trajala precej časa. Posebno trd je bil gospod župan Ahačić. Ni mu hotelo v glavo, da tudi delavci morajo živeti. Vse mogoče in nemogoče izgovore je navajal, samo da bi nasitil delavce z lepimi besedami. Značilno pri tem je bilo, da je moral sodrug Miheve zastopati tudi predsednika katoliške organizacije JSZ. Pa to je že tako! Organizacije, ki so samo za parado, ustavijo svoje delovanje, kadar pride do resnosti.

Fužinski delavci so dosegli lep uspeh. Dohili so 60 vin, na uro več kot so imeli dosedaj. Vsekakor pa imajo še danes fužinski delavci slabše plače, kakor delavci drugih strok. To pa le vsled tega, ker se dosedaj niso brigali za svojo stanovsko organizacijo. Upamo, da bodo sedaj vedeli ceniti svojo strokovno organizacijo, ker so sedaj videli, da je le ta njih dejanska opora.

Litija.

Dne 7. avgusta so se vršili pri nas pogajanja za zvišanje plač v topilnici podjetja "Blei- and Silberhuette Littai", reg. zadruga z om. zavezo.

Navzoči so bili: rudarski nadsvetnik inž. M. Pirnat, predsednik inž. dr. Albin Kandare, tajnik Osrednjega odbora, Mihevo Ignacij, tajnik kovinarske zveze v Ljubljani.

Podjetje so zastopali: Ravnatelj Friedrich Groll, prokurist Josip Oietz, vladni nadzornik Josip Dekleva in štirje zastopniki delavstva.

1. Povišanje temeljnih mezd: Temeljna plača K 12,88, se za vse kategorije delavcev (predelavci, pomožni delavci, delavci na dvorišču in profesionalisti) poviša za 40 odstotkov, to je na 18 K. Dosedanja doklada se poviša na 1 K 40 vin. Istotako doklada za pomožne delavce na 1 K. Tako da znaša dnevna plača 19 K 40 vin, za pomožnega delavca 19 K. Delavci na dvorišču dobivajo 18 K. dnevno.

2. Družinske doklade za ženo in otroke se povišajo za 13 odstotkov, tako da znašajo s tem poviškom 1 K 40 vin. V slučaju bolezni in kratkega dopusta, se družinske doklade tudi izplačajo.

Samec se dovoljuje za vsakega njegovega nepreskrbljenega in dela nezmožnega roditelja, ki biva z njim v skupnem gospodinjstvu, družinska doklada.

4. Stanarina se določa mesečno v naslednji izmeri: a) za samec 5 K, b) za oženjene do enega otroka 15 K, c) za oženjene z dvema ali tremi otroci 20 K, d) za oženjene s štirimi ali več otroki 25 K, e) za samec, ki imajo vzdrževati starše 10 K. — Pri vdovcih se šteje mesto žene en otrok.

5. Enkratni nabavni prispevek se določa v zneskih: a) za vsakega delavca 150 K, b) za ženo 50 K, c) za vsakega nepreskrbljenega otroka pod 14 letom 20 K.

6. Podjetje se obveže, da zgradi delavska kopališča.

Pokojnina rudarskih invalidov. Piše se nam iz Rimskih toplje: Čudno je postopanje z rudarskimi invalidi sploh. Prav posebno pa so sedaj reveži tujezemski rudarski invalidi, ker se jim je odvzela celo zadnja podpora! Od česa naj živimo?! Ali naj poginemo na cesti kot živina? Kdo je kriv, da smo inozemski rudarski invalidi izgubili našo pokojnino?! Za časa Avstrije smo jo dobivali, sedaj pa, ko smo v Jugoslaviji pa so nam — že itak največjem revešem — odjedli še zadnji košček kruha! Za nas se sedaj ne briga nikdo na svetu. Kam naj se obrnemo, kam gremo. — Ali niso rudarski invalidi s tem prisiljeni, da si ohranijo svoje bedno življenje — kakorkoli?! Naj silni naš glas pred vsem deželna vlada in nam priskoči takoj na pomoč. Pomoč nam je najnujnejša!

POTOP. Zgodovinski roman. Pisatelj H. Sienkiewicz. Poslovanil Podravski.

(Nadaljevanje)

Ze sta prejezdila dolgo vrsto brez uspeha, ker nihče se ni oglasil. Samo gledali so drug drugega. Mnogo je bilo takih, ki bi radi šli, kateri se niso bali Šveda, toda zadrževala jih je omahljivost. Semtertje je podrezal sosed sosed z lakotom, ter dejal: "Če pojdeš ti, pojdem tudi jaz!"

Stotnika sta se jela že vznemirati. Ko sta pa jezдила pred gnezenskimi polkom, skoči nekak prižasto oblečen človek pred vrsto ter zakriči: "Gospodje prostaki, jaz pojdem, vi pa ostane te tukaj kot norci."

"Ostroško! Ostroško!" zavpije plemstvo.

"Tako vrl plemič sem kakor vi!" odvrne norec.

"Pfu! za sto zlodjev!" zakliče Rosinski;

"dovolj je teh norčij! Jaz pojdem!"

"Tudi jaz! Tudi jaz!" kličejo številni glasovi.

"Enkrat me je rodila mati, le ena smrt mi je prisojena!"

"Najde se še več takšnih, kakor si ti!"

"Vsak sme iti! Naj se tu nihče ne povišuje nad druge!"

In kakor ni hotel poprej nihče iti, tako je jelo sedaj vrsti plemstvo skupaj iz vseh polkov, drug je oviral drugega in se prepiral z njim. Kakor bi trenil, je stalo pripravljenih petdeset konj, pa še vedno so prihajali iz vrst. Gospod Skoraševski se jame glasno smejeti ter klicati:

"Dovolj, gospodje, dovolj! Vsi ne moremo iti!"

Na to sta napravila oba s Skretuskim ljudi v red ter odšla.

Pri odhodu iz tabora se jima pridruži vojvoda podleski. Vojaki v taboru so jih videli, kako so se prepeljali preko Notece, na kar so se še prikazali nekolkokrat na cesti ter naposled izginiti izpred oči.

Čez pol ure je vojvoda poznanski ukazal ljudem, naj se razidejo v šotore. Spoznal je namreč, da jih ni mogoče vzdržati v taboru, ko je sovražnik oddaljen še dan hoda. Radi varstva pa je bila razstavljen številna straža. Prepovedano je bilo spuščati konje na pašo, pač pa naročeno vsem, da imajo na glas prve trombe vai zasesti konje ter biti pripravljeni.

Konec je bil torej negotovosti in pričakovanju, konec preprirom. Bližajoči se sovražnik je navdahnil, kakor je bil že uganil Skretuski, vojaške pogumom. Prva srečna bitka bi jih navdahnila še bolj, kajti na večer so je pripetil slučaj, ki se je mogel smatrati srečnim predpomenom.

Solnce se zahajalo in osvetljevalo z iskrecimi žarkji reko Noteco in zanoteške lesove, kar zagledajo taborišniki na drugi strani reke najprej oblak prahu, nato pa v njem gibaajo ljudi. Vse, kar je bilo živega, je šlo pogledat na nasipe, kake gostje prihajajo; medtem pa pridirja od straže dragonec rapora Grudziškega ter naznani, da se vračajo ogledniki.

"Ogledna četa se vrača! . . . Vrača neposkodovana! . . . Niso je pojedli Švedje!" ponavljali so si v taboru od ust do ust.

Oni pa so se med oblakom prahu bližali čimdalje počasneje in se naposled prepeljali čez reko.

Pemstvo jih je pozorno ogledovalo, držalo si roke nad očmi, ker je svetloba postajala čimdalje večja, spreminjajoč se v zlato in baker.

"Hej! ali ni njihovo krdelo sedaj večje nego je bilo poprej?" omeni Šihting.

"Jetnike peljejo, jetnike!" zakriči neki plemič, ki ni mogel verjeti svojim očem.

"Jetnike peljejo, jetnike peljejo! . . ." zagromi po nasipu.

Naposled se je oddelek približal že toliko, da je bilo mogoče vsakega vojaka videti v obraz. Sprejalo je jezdi Skoraševski ter se veselo razgovarjal s Skretuskim. Za njima je obkoljeval večji oddelek konjice nekolkio pešcev z okroglimi klobuki. Bili so res švetski jetniki.

Plemstvo se ni moglo premagati pri pogledu na ta prizor.

"Živel Skoraševski! Živel Skretuski!" jame klicati na vse grlo.

Plemstvo nemudoma obkoli oddelek. Nekateri ogledujejo jezdece, drugi povprašujejo: Nu, kako je bilo? Zopet drugi jamejo groziti Švedom.

"A kaj?" povprašuje plemstvo. "Ali ste prišli v naše roke? S Poljaki se hočete bojevati? Sedaj imate Poljake!"

"Dajte jih sem . . . S sabljami jih razkosamo! . . ."

"Ha! Svinje, gnajti! Ha, bregušarji! Ali ste okusili poljske sablje!"

"Gospodje, ne kričite, kakor paglavei, sicer si bodo jetniki mislili, da ste prvič na vojni!" reče Skoraševski. "To je že navadno, da se vlovi v vojskinem času jetnike."

Prostovoljci, ki so šli z ogledno četo, so ponosno gledali na plemstvo, ki jih je obšipavalo z vprašanji:

"Niso se vam mogli vpreti, kaj?"

Niso vzdržali napada!"

"Gospodje, ali čujete; napada niso vzdržali! . . . A kaj! . . . Napad, to je temelj! . . ."

"Pomnite, napasti jih je treba . . . To je najbolje sredstvo za Šveda!"

Ko bi bilo plemstvo v tem trenutku dobilo polvelje paskočiji sovražnika, ne bilo bi mu bržkone manjkalo poguma, toda sovražnik se ni prikazal pač pa se je nekolkio pred nočjo razlegal glas trombe pred prednjimi stražami. Na to je dospel drugi trombar s pismom od Wittemberga, ki je pozival plemstvo, naj se uda. Ko so tolpe to slišale, so hotele razsekati poslanca, toda vojvoda je to zabranil, dasi je bila vsebina pisma precej nesramna.

Švedski general je naznanjal, da pošilja kralj Karol Gustav svojo vojsko svojemu sorodniku Janu Kazimiru v pomoč proti Kozakom, da se torej Veliko-Poljci morajo podati brez upora. Grudziški je čital pismo, ni se mogel premagati, udaril je s pestjo ob mizo, toda vojvoda poznanski ga je pomiril z vprašanjem:

"Ali verujete v zmago, gospod! . . . Koliko dni se moremo braniti? . . . Ali hočete prevzeti odgovornost za toliko plemenitaške krvi, katere utegne biti prelita jutri?"

Po daljšem posvetovanju so sklenili, da se ne odgovori Wittembergu, marveč čaka, kaj še pride. Nu, res niso dolgo čakali. V soboto, dne 24. julija so straže naznanile, da se je vsa švedska vojska utaborila pred Pilo. V poljskem taboru je nastal šum, kakor v čebelnjaku pred rojem.

Črnovojniki so zasedli konje, vojskovodje so dajali naročila in povelja, ki pa so si pogostoma nasprotovala, dokler ni napravil Ladislav Skoraševski reda, odrinil na čelo nekaj prostovoljev čez reko, da se poskusi s Švedji, ki so se mu tolpoma približali ter privadi svoje ljudi borbi s sovražnikom.

Jezdeci so šli z ujim še dokaj radi, ker se ni izogibalo plemstvo ročnih bojev, bodisi skupnih ali posameznih. Odrinili so torej čez reko ter stali pred obličjem sovražnika, ki se je bližal, čimdalje bolj v dolgi vrsti, kakor gozd, ki je ravnokar pogna iz zemlje.

Plemstvo je pričakovalo, da se vsak hip usujejo k njemu harcovniki (rokoborci), toda nikjer jih ni bilo videti. Zato pa so se zbrale na gričih, oddaljenih za nekaj sto korakov, male gručee ljudi in konj ter se jelo vrteti na mestu. Ko je opazil gospod Skoraševski ta manever, je zapovedal nemudoma:

"Na levo — nazaj!"

Ni še izgovoril zadnje besede, in že se je zasvetil na gričih oblak dima in kroglice so privržgale kakor ptice med prestrašeno plemstvo. Ob enem je tudi zagromel strel, začel se krik in stok ranjenih.

"Stojte!" zakliče Skoraševski, toda plemstvo ni poslušalo njegovega povelja, marveč urno bežalo, kričee in klicajoč nebo na pomoč. Naposled se je oddelek razprašil po ravani in skokoma zdrljal k taboru. Gospod Skoraševski je kiel — a to ni nič pomagalo, ker so žvižgale kroglice še neprestano.

Ko je zapodil na tak način Wittemberg rokoborce, se je pomaknil naprej ter se končno ustavil pred Ujstjem, naravnost pred nasipom, katero je branilo kališko plemstvo. Poljski topovi so se takoj oglašali, toda Švedje niti odgovarjali niso na nje iz početka. Dim se je valil v dolgih povesnih po mirnem ozračju, skozi dim pa je videlo plemstvo polke švedskih pešcev in jezdecev, razvijajoče se tako mirno, kakor da jim je že zagotovljena zmaga.

Topove so nastanili na gričih ter jih obdali nasipi. Skratka, sovražnik se je utaboril ter se postavil v bojni red, ne zmeče se za poljske kroglice, katere niti doletele niso do njega.

Stanislav Skretuski je prišel na sovražnika od okopov dva polka Kaličanov, in nameraval z drznim napadom zbežati Švede. Toda plemstvo ni šlo rado za njim in kmalu je nastal med njimi nered. Medtem, ko so pogumnejši podili konje naprej, so jih bojazljivi nalašč zadrževali. . . . Videč to zmešnjavo, je Wittemberg poslal nad nje dva polka jezdecev, ki sta takoj zapodila plemstvo s pozorišča.

KAJ VAM JE POTREBNO. BERITE V LASTNO KORIST.

Poljitanje denarja. Po John Nemeth State Bank, katere ima zvezo s banko v Zagrebu, morate poslati denar v stare domovine. Potreba in revščina je velik. Zahtevajo cenik. Za denar se vam garantira. Krone se sedaj zelo po cenji. Kupite krone na bančni nakaznico v John Nemeth State Bank. Zahtevajte, da se vam vse glade teh nakaznic nastanijo računali. Vključite darjaro v banki ne kajliče. Pošljite denar za John Nemeth State Bank, ker dolar ima same točaj vrednost, ako vam nesi tudi gotove odoteha. Denar dobiti nazaj kadar hočete. Ako hočete potovati domov, ne upustite dala, ampak pišite na spodnji naslov, da se vam stvar najpreve razloži.

JOHN NEMETH STATE BANK. 1597, SECOND AVE. NEW YORK, N. Y.